

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะบรรยากาศทางวิชาการ ผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล เปรียบเทียบผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลและบรรยากาศทางวิชาการกับผลผลิตทางวิชาการ และเพื่อศึกษาความสามารถร่วมกันพยากรณ์ผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมี ลักษณะส่วนบุคคลของอาจารย์พยาบาลและบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษาพยาบาล เป็นตัวพยากรณ์

มีสมมติฐานในการวิจัยว่า อาจารย์พยาบาลที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกันจะมีผลผลิตทางวิชาการแตกต่างกัน ลักษณะส่วนบุคคลและบรรยากาศทางวิชาการ มีความสัมพันธ์กับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล และสามารถร่วมกันพยากรณ์ผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลได้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาขั้นพื้นฐานปริญญาตรีสาขาการพยาบาลและปฏิบัติงานในสถานศึกษาพยาบาลที่เปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ (4 ปี) เขตกรุงเทพมหานคร มีประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาพยาบาลปัจจุบัน อย่างน้อย 2 ปี จำนวน 614 คน ตัวอย่างประชากร ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้สถานศึกษาพยาบาลทั้งหมด 6 แห่ง คือ ภาควิชาพยาบาลศาสตร์คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ และวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย มีอาจารย์พยาบาลที่เป็นตัวอย่างประชากรทั้งหมด 242 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 1 ชุด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล มี 3 ข้อ ดังนี้

- 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบ มีจำนวน 9 ข้อ
- 2 แบบวัดลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ มีจำนวน 26 ข้อ
- 3 แบบวัดทัศนคติต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ มีจำนวน 17 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบวัดบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษาพยาบาล มี 3 ข้อดังนี้

- 1 สัมพันธภาพเชิงวิชาการ มีจำนวน 14 ข้อ
- 2 การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ มีจำนวน 13 ข้อ
- 3 การสนับสนุนทางวิชาการ มีจำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตผลงานทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล ระหว่างปี พ.ศ. 2533 - 2537

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับอาจารย์พยาบาล ที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับตัวอย่างประชากรที่วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก จำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's coefficient of alpha) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งชุดเท่ากับ .94

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยบางส่วนผู้วิจัยนำส่งและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง บางส่วนนำส่งและรับแบบสอบถามคืน โดยผ่านทางฝ่ายวิชาการของสถานศึกษาพยาบาลในกรณีที่ไม่สามารถติดต่อกับอาจารย์พยาบาลผู้ตอบแบบสอบถามได้โดยตรง ส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 242 ชุด ได้รับคืนมาและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 214 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88.43 ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 8 สัปดาห์

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC⁺ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test)

สถิติทดสอบเอฟ (F-test) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มลดตัวแปรทีละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคลของอาจารย์พยาบาล พบว่า อาจารย์พยาบาล สถานศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร ที่เป็นตัวอย่างประชากรจำนวนครึ่งหนึ่งมีอายุระหว่าง 31-45 ปี ส่วนอายุระหว่าง 25 - 30 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 11.7 โดยอาจารย์พยาบาล เกินกว่าครึ่งหนึ่ง คือ ร้อยละ 65.9 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท รองลงไป คือ ระดับปริญญาตรี คิดเป็น ร้อยละ 31.8 และน้อยที่สุดคือ ปริญญาเอก มีเพียงร้อยละ 2.3 มีตำแหน่งงาน เป็นอาจารย์ ร้อยละ 75.2 และร้อยละ 24.8 เป็นผู้บริหาร ซึ่งมีประสบการณ์การทำงาน ในสถานศึกษาพยาบาลและมีประสบการณ์การสอนในสถานศึกษาพยาบาล มากกว่า 10 ปี เป็นจำนวนมาก คิดเป็น ร้อยละ 48.1 และ 43.0 ตามลำดับ ส่วนภาระงานสอน อาจารย์พยาบาลเกินกว่าครึ่งหนึ่ง คือร้อยละ 65.9 มีภาระงานสอนมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สำหรับการอ่านวารสารทางวิชาชีพ อาจารย์พยาบาลที่มีการอ่านวารสารทางวิชาชีพน้อยมีจำนวนใกล้เคียงกับอาจารย์พยาบาลที่มีการอ่านวารสารทางวิชาชีพปานกลาง คือ ร้อยละ 46.3 และ ร้อยละ 45.3 ตามลำดับ ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ มีอาจารย์พยาบาลจำนวนมาก คือ ร้อยละ 77.6 มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการน้อย และอาจารย์พยาบาลจำนวนมากมีลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการผลิตผลงานทางวิชาการอยู่ในระดับสูง และมากกว่าครึ่งหนึ่ง มีทัศนคติทางบวกต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 74.8 และ 65.0 ตามลำดับ และเป็นที่น่าสนใจว่า ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการผลิตผลงานทางวิชาการในระดับต่ำไม่มีเลย ส่วนทัศนคติทางลบต่อการผลิตผลงานทางวิชาการมีเพียง ร้อยละ 0.5 เท่านั้น

2. บรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษาพยาบาล พบว่า บรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษาพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ คือ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.08 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สัมพันธภาพเชิงวิชาการ การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ และการสนับสนุนทางวิชาการอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน มีคะแนนเฉลี่ย 2.27, 2.20, 1.66 ตามลำดับ

3. ผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล สถานศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร ในระหว่างปี พ.ศ.2533 - 2537 โดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.36 เรื่องต่อปี

4. การทดสอบความแตกต่างของผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล ที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน 10 ลักษณะของอาจารย์พยาบาล มี 3 ลักษณะที่ผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงาน ในสถานศึกษาพยาบาล ประสบการณ์การสอนในสถานศึกษาพยาบาล นั่นคือ กลุ่มอาจารย์พยาบาลที่มีตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาพยาบาล ประสบการณ์การสอนในสถานศึกษาพยาบาลที่แตกต่างกัน จะมีผลผลิตทางวิชาการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ส่วนกลุ่มอาจารย์พยาบาลที่มี อายุ วุฒิกการศึกษา ภาระงานสอน การอ่านวารสารทางวิชาชีพ การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ และทัศนคติต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ แตกต่างกันจะมีผลผลิตทางวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า กลุ่มอาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิกศึกษาโทและปริญญาเอก มีค่าเฉลี่ยผลผลิตทางวิชาการสูงกว่ากลุ่มที่มีวุฒิกศึกษาปริญญาตรี กลุ่มที่มีภาระงานสอนไม่เกิน 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีค่าเฉลี่ยผลผลิตทางวิชาการสูงกว่ากลุ่มที่มีภาระงานสอนมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ กลุ่มที่อ่านวารสารทางวิชาชีพปานกลางมีค่าเฉลี่ยผลผลิตทางวิชาการสูงกว่ากลุ่มที่อ่านวารสารทางวิชาชีพน้อย กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการปานกลางมีค่าเฉลี่ยผลผลิตทางวิชาการสูงกว่า กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการน้อย และกลุ่มที่มีลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการผลิตผลงานทางวิชาการสูง มีค่าเฉลี่ยผลผลิตทางวิชาการสูงกว่ากลุ่มที่มีลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการผลิตผลงานทางวิชาการปานกลาง กลุ่มที่มีทัศนคติทางบวกต่อการผลิตผลงานทางวิชาการจะมีค่าเฉลี่ยผลผลิตทางวิชาการสูงกว่ากลุ่มอาจารย์พยาบาลที่มีทัศนคติเป็นกลางต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ

สำหรับ อายุ เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่า ค่าเฉลี่ยผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลกลุ่มอายุระหว่าง 25-30 ปี กับกลุ่มอายุระหว่าง 31 - 45 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาจารย์พยาบาล กลุ่มอายุระหว่าง 31 - 45 ปี มีค่าเฉลี่ยผลผลิตทางวิชาการสูงกว่ากลุ่มอายุระหว่าง 25 - 30 ปี

5. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล บรรยากาศทางวิชาการกับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล บรรยากาศทางวิชาการ รวม 13 ตัวแปร มีค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ระหว่าง .0223 ถึง .5865 (ไม่คิดเครื่องหมาย) โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 5 ตัวแปร คือ วุฒิการศึกษา การอ่านวารสารทางวิชาชีพ การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ และการสนับสนุนทางวิชาการ ($r = .5051, .5865, .5165, .3721, .4260$ ตามลำดับ)

ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับปานกลางกับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 ตัวแปร คือ ภาระงานสอน ($r = -.4968$)

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 ตัวแปร คือ ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ ทิศนคติต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ และสัมพันธภาพเชิงวิชาการ ($r = .1499, .1548, .1743$ ตามลำดับ)

6. กลุ่มตัวแปรลักษณะส่วนบุคคลและบรรยากาศทางวิชาการที่มีความสามารถร่วมกันพยากรณ์ ผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล จากตัวแปรที่นำมาศึกษาทั้งหมด 13 ตัวแปร พบว่า มี 7 ตัวแปร ที่มีความสามารถร่วมกันพยากรณ์ผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ วุฒิการศึกษา การอ่านวารสารทางวิชาชีพ การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ภาระงานสอน การสนับสนุนทางวิชาการ ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาพยาบาล และตำแหน่งงาน สามารถอธิบายความผันแปรของผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลได้ร้อยละ 49.62 ($R^2 = .4962$)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (B) พบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีค่า B สูงสุดคือ วุฒิการศึกษา (edu) ($B = .2308$) รองลงมาคือ การอ่านวารสารทางวิชาชีพ ($B = .2205$) การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ($B = .1980$) ภาระงานสอน ($B = -.1721$) การสนับสนุนทาง วิชาการ ($B = .1442$) ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาพยาบาล ($B = -.1183$) และอันดับสุดท้าย คือ ตำแหน่งงาน ($B = -.1096$) แสดงว่า วุฒิการศึกษา (edu) มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการพยากรณ์ผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล รองลงมาคือ การอ่านวารสารทางวิชาชีพ ($jour$) การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ($acti$) ภาระงานสอน ($load$) การสนับสนุนทางวิชาการ ($supp$) ประสบการณ์

การทำงานในสถานศึกษาพยาบาล (expw) และอันดับสุดท้าย คือ ตำแหน่งงาน (posi) โดย
วุฒิการศึกษา การอ่านวารสารทางวิชาชีพ การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ การสนับสนุน
ทางวิชาการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล ส่วนภาระ
งานสอน ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาพยาบาล และตำแหน่งงาน มีความสัมพันธ์ทางลบ
กับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล

ดังนั้น จึงสามารถสร้างสมการพยากรณ์ผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลในรูป
คะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_{\text{PRODUCT}} = .2308\text{edu} + .2205\text{jour} + .1980\text{acti} - .1721\text{load} \\ + .1442\text{supp} - .1183\text{expw} - .1096\text{posi}$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะส่วนบุคคล บรรยากาศทางวิชาการ
กับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล มีข้อค้นพบที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล มีประเด็นที่น่าสนใจ 4 ประการ คือ
ประการแรก เกี่ยวกับการวัดผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้
ถือเอา ปริมาณผลงานทางวิชาการที่ได้ทำเสร็จแล้ว เป็นผลผลิต(Productivity)ของผลงาน
ทางวิชาการ ซึ่งหากพิจารณาว่า ผลผลิตเป็นมโนทัศน์เชิงความสัมพันธ์ของระบบแล้ว ผลผลิตก็
เป็นเพียงมิติหนึ่งของผลลัพธ์(Outcomes) ของระบบเท่านั้น (Sink, 1985) Wehrich(1987)
ได้ให้ความเห็นว่า ระบบที่มีประสิทธิภาพคือระบบที่สามารถทำให้ได้ผลผลิตมากที่สุด โดยใช้
ทรัพยากรน้อยที่สุด ซึ่งผลผลิตของระบบที่ได้ดังกล่าวอาจมีคุณภาพสูงต่ำแตกต่างกันไป การที่เรา
กล่าวว่าผลไม่มียผลผลิตต่อไร้สูง ไม่ได้หมายความว่า ผลไม่ทุกผลต้องมีคุณภาพเท่ากัน ทำนอง
เดียวกัน การวัดผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลในที่นี้ จะพิจารณาเฉพาะปริมาณเท่านั้น
อย่างไรก็ตามแม้ว่า การให้คำนิยามปฏิบัติการของผลผลิตจะตรงประเด็นที่สุดก็ตาม แต่ยังมี
ตัวบ่งชี้อื่นที่เป็นผลจากการผลิตผลงานทางวิชาการที่ไม่ได้นำมาคิด เช่น ความยากง่ายของเรื่อง
ที่ทำ ความมีประโยชน์ ความหนาบางของรายงาน คุณภาพวารสารที่ได้ลงตีพิมพ์ คำน้าหนักของ

ผลงานทางวิชาการ เหล่านี้ เนื่องจากยัง ไม่มีเกณฑ์ที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วไป ถึงแม้ว่าจะมีผู้ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่บ้าง เช่น Thorp (1973) และ Jauch (1973) ที่ มหาวิทยาลัยมิสซูรี ได้ให้ค่าน้ำหนักผลงานทางวิชาการที่เขียนคนเดียวเท่ากับ 4 บทความ การบรรณาธิการหนังสือ 1 เล่มเท่ากับ 2 บทความ การเขียนบทหนึ่งในหนังสือเท่ากับ 1 บทความ ส่วนวงวิชาการการศึกษายาบาลก็มีผู้ศึกษาในเรื่องนี้เช่นกัน เช่น Ostmoie (1986) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างเกณฑ์คุณภาพและเกณฑ์ปริมาณในการวัดผลผลิตทางวิชาการของ อาจารย์พยาบาล โดยกำหนดเกณฑ์ปริมาณว่า การบรรณาธิการหนังสือคนเดียวมีค่าเท่ากับ 1 ถ้าร่วมบรรณาธิการหนังสือกับบุคคลอื่น ให้ค่าน้ำหนักเพียงครึ่งเดียวของการบรรณาธิการหนังสือคนเดียว และหนังสือ 1 เล่มเท่ากับ 4 บทความ ส่วนเกณฑ์คุณภาพจะวัดจากการรายงานทาง วิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารที่ได้รับความนิยม 10 อันดับแรก ซึ่งจากการศึกษาของ Ostmoie ในครั้งนี้ก็พบว่าเกณฑ์ปริมาณกับเกณฑ์คุณภาพมีความสัมพันธ์กันสูงมาก สอดคล้องกับ การศึกษาของ Norris (1978) เช่นกัน ดังนั้นการใช้เกณฑ์ปริมาณในการวัดผลผลิตทางวิชาการ จึงน่าที่จะกระทำได้ เพราะอย่างน้อยหากพบว่า อาจารย์พยาบาลมีผลผลิตทางวิชาการสูง ก็นับว่ามีแนวโน้มไปในทางที่ดี

ประการที่สอง การคิดระยะเวลาเพื่อนำมาเป็นตัวเทียบหรือตัวหารในการคิดผลผลิตทางวิชาการ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้เวลา (จำนวนปี) ที่อาจารย์พยาบาลปฏิบัติงานในสถานศึกษาพยาบาลปัจจุบัน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 - 2537 สำหรับอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาพยาบาล 5 ปีขึ้นไปตัวเทียบจะเท่ากับ 5 ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ อาจารย์พยาบาลบางท่านอาจมีผลผลิตทางวิชาการตลอดอายุราชการสูงแต่ระหว่างปี พ.ศ. 2533 - 2537 ไม่มีผลงานผลงานทางวิชาการเลย หรืออาจมีผลงานทางวิชาการในระยะ 5 ปีนี้ทำให้ผลผลิตทางวิชาการที่ได้อาจคลาดเคลื่อนไปบ้าง กล่าวคือทำให้ผลผลิตทางวิชาการอยู่ในระดับต่ำ เพราะตัวหารจำนวนปีมีมากเช่นเดียวกัน อาจารย์พยาบาลใหม่ ๆ ที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานในสถานศึกษาน้อยจะมีผลผลิตสูงกว่า เพราะตัวหาร(จำนวนปี) มีค่าน้อยทั้งๆ ที่อาจมีจำนวนผลงานทางวิชาการน้อยกว่าอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานมาเป็นเวลานาน ทั้งนี้เป็นเพราะการนิยามปฏิบัติการผลผลิตทางวิชาการ ประการหนึ่งและอีกประการหนึ่ง คือต้องการจะควบคุมตัวแปรทางด้านเวลา ให้ตัวอย่างประชากรมีสภาพเดียวกันมากที่สุด เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่นำมาศึกษา

ประการที่สาม การรายงานของตัวอย่างประชากร เกี่ยวกับการผลิตผลงานทางวิชาการ กรณีที่อาจารย์พยาบาลผลิตผลงานทางวิชาการ แต่รายงานว่า จำไม่ได้ว่ามีกี่เรื่อง หรือรายงานว่าไม่มีหลายเรื่อง เหล่านี้ไม่สามารถนำมาคิดคะแนนได้ ซึ่งถ้าเป็นกรณีเช่นนี้คะแนนที่ได้จะมีค่าเท่ากับ 0 จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ค่าผลผลิตทางวิชาการที่ได้มีค่าต่ำ

ประการที่สี่ ผลงานทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่เป็น เอกสารคำสอน หรือเอกสารประกอบการสอน ส่วนน้อยเป็นหนังสือ ตำราและการวิจัย (รายละเอียดแสดงไว้ในภาคผนวก ก) ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ การศึกษาของ ประไพ อุดมวรรณ (2527) และ Anderson (1986) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การสอนเป็นภารกิจหลักที่อาจารย์พยาบาลปฏิบัติมากที่สุด (Solomons, 1980) การผลิตเอกสารคำสอนหรือเอกสารประกอบการสอน จึงน่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่อาจารย์พยาบาลจะต้องทำไปโดยปริยาย เพราะเอกสารคำสอนหรือเอกสารประกอบการสอนเป็นสิ่งที่อาจารย์จะต้องใช้ประกอบการสอน ส่วนการผลิตผลงานทางวิชาการประเภทอื่นๆ มีน้อยอาจเป็นเพราะผลงานทางวิชาการประเภทอื่น ๆ มีขั้นตอนที่ซับซ้อนมากกว่า และต้องใช้เวลามากกว่า และที่สำคัญอาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่อาจมองว่าเป็นสิ่งที่ยากเกินไปสำหรับตนเอง เพราะจากคะแนนทัศนคติต่อการผลิตผลงานทางวิชาการข้อที่ 17 พบว่า อาจารย์พยาบาลร้อยละ 70.1 ที่เห็นว่าการผลิตผลงานทางวิชาการเป็นสิ่งที่ยากเกินไปสำหรับตัวเอง จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อาจารย์พยาบาลมีผลงานทางวิชาการประเภทอื่น ๆ น้อย

2. ผลที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และ ข้อที่ 2 ในส่วนนี้จะกล่าวอภิปรายที่ละตัวแปร ดังนี้

อายุ

จากผลการวิจัย พบว่า อาจารย์พยาบาลที่มีอายุต่างกัน จะมีผลผลิตทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า อาจารย์ที่มีผลผลิตทางวิชาการสูงอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 31 - 45 ปี ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Lane และคนอื่น ๆ (1981) ที่พบว่า อาจารย์พยาบาลที่มีผลผลิตทางวิชาการสูง จะอยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 31 - 45 ปี ซึ่งอาจเนื่องจากกลุ่มคนในวัยนี้อยู่ในวัยทำงาน ความสำเร็จมากขึ้นในการประกอบอาชีพมีอิทธิพลต่อความสุขและความทุกข์ของคนวัยนี้ (ศรีเวื่อน แก้วกังวาล, 2530) Cole และ Hall (1970) กล่าวว่าวัยนี้เป็นระยะเวลาที่ความสามารถทางกายและสมองเริ่มต้นอย่างมีประสิทธิภาพ คนใน

วัยนี้จึงมีความต้องการทำตนให้เป็นประโยชน์และมีความสำคัญสำหรับบุคคลอื่น ต้องการทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง และจากการศึกษาของ Lehman (1960, อ้างถึงใน Cole และ Hall, 1970) เกี่ยวกับความสามารถของบุคคลในวัยผู้ใหญ่พบว่า ความคิดริเริ่มขึ้นสูงสุดระหว่างอายุ 28 ปี ส่วนความคิดริเริ่มและความสามารถทางวรรณคดีวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จะมีประสิทธิภาพสูงสุดระหว่างอายุ 40 ปี

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของอายุกับผลผลิตทางวิชาการพบว่ามีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากการคิดระยะเวลาที่ใช้เป็นตัวเทียบผลผลิตทางวิชาการดังได้กล่าวไว้แล้วในข้อ 1 ทำให้ได้ความสัมพันธ์ทางลบ และอีกประการหนึ่งคือ อาจเป็นไปได้ว่าอาจารย์ที่อายุมากขึ้น มีแนวโน้มว่าจะมีผลงานทางวิชาการลดลง จากตาราง 9 จะเห็นว่า ค่าเฉลี่ยผลผลิตทางวิชาการกลุ่มอายุ 46 - 60 ปี ต่ำกว่ากลุ่มอายุ 31 - 45 ปี แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะเมื่ออายุสูงขึ้นพฤติกรรมต่าง ๆ เริ่มลดลง เนื่องจากความสามารถทางกายลดลงทำให้มีผลเกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมต่าง ๆ การดำรงชีวิตในสังคมจะแคบลง การติดต่อระหว่างเพื่อนฝูงและผู้ร่วมงานจะลดน้อยลงตามอายุที่สูงขึ้น (อาร์ตต์เจอร์วอร์ดน์, 2530)

วุฒิการศึกษาสูงสุด

จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดแตกต่างกันจะมีผลผลิตทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ อาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก มีผลผลิตทางวิชาการสูงกว่าอาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิปริญญาตรี จะเห็นได้ว่า วุฒิการศึกษาเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้ผลผลิตทางวิชาการแตกต่างกันอย่างชัดเจน

เมื่อพิจารณา ความสัมพันธ์ของวุฒิการศึกษาสูงสุดกับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นธรรมดาที่ควรจะเป็นเช่นนั้น เพราะการศึกษาในระดับปริญญาเอกและปริญญาโท เป็นการศึกษาที่เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและที่สำคัญ คือ เน้นการวิจัย ด้วยเหตุนี้อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาสูงขึ้นจึงมีผลผลิตทางวิชาการสูงขึ้น เพราะอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาสูงส่วนใหญ่จะมีความมั่นใจในการผลิตผลงานทางวิชาการมากกว่า

ตำแหน่งงาน

จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกันผลผลิตทางวิชาการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับ ผลการศึกษาของ ชวนพิศ พรรัมย์ (2528) สมใจ จิตพิทักษ์ (2534) และ Watson (1977)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งงานกับผลผลิตทางวิชาการก็พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางลบในระดับต่ำมากและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และตำแหน่งงานยังมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาระงานสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า เมื่อตำแหน่งสูงขึ้นภาระงานสอนจะน้อยลง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าไม่ต้องสอนเลย เพราะฉะนั้นผู้บริหารจึงมีภาระงานด้านการบริหารเพิ่มจากภาระงานหลักปกติอีก ด้วยเหตุนี้จึงเป็นไปได้ว่า อาจารย์พยาบาลที่มีตำแหน่งสูงขึ้น มีแนวโน้มว่าผลผลิตทางวิชาการจะลดลงและอีกประการหนึ่ง อาจารย์พยาบาลที่มีตำแหน่งงานยังไม่สูงนัก จะพยายามชวนช่วยผลิตผลงานทางวิชาการมากขึ้น เพราะผลงานทางวิชาการเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสามารถของผู้ผลิตประการหนึ่ง (สายหยุด จำปาทอง, 2531) และอีกประการหนึ่งในบางสังกัด อาจนำผลงานทางวิชาการมาเป็นตัวพิจารณาการเลื่อนตำแหน่ง หรือความก้าวหน้าในหน้าที่การงานด้วย จึงทำให้คิดว่าอาจารย์มีผลผลิตทางวิชาการสูงกว่าผู้บริหาร

ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาพยาบาล

จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์แตกต่างกันจะมีผลผลิตทางวิชาการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับการศึกษาของ Nieswiadomy (1984) ที่พบว่าอาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาพยาบาล 16 - 20 ปีและ 20 ปีขึ้นไป จะมีผลผลิตทางวิชาการสูงกว่าอาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาพยาบาล ต่ำกว่า 16 ปี แต่พบว่า อาจารย์พยาบาลในกลุ่มนี้กลับมีกิจกรรมทางวิชาการ เช่น การเข้าร่วมทำวิจัย การเข้าร่วมกิจกรรมการผลิตผลงานทางวิชาการมากกว่า กลุ่มอาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษา 16 - 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของประสพการณ์การทำงานในสถานศึกษาพยาบาล พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล จากข้อค้นพบดังกล่าว อธิบายได้ว่า อาจเนื่องมาจากการนิยามปฏิบัติการของผลผลิตทางวิชาการ ดังได้กล่าวมาแล้ว ในข้อ 1 หากวัดผลผลิตทางวิชาการตลอดอายุราชการของอาจารย์พยาบาลแล้ว แนวโน้มที่ อาจารย์พยาบาลที่มีประสพการณ์มากจะมีผลผลิตสูงก็เป็นไปได้มาก แต่ถ้าพิจารณาในสภาพปัจจุบัน แล้วกลับพบว่า กลุ่มอาจารย์ที่มีประสพการณ์มากกลับมีการเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ทางวิชาการ น้อย (Nieswiadomy, 1984) เพราะฉะนั้นการวัดผลผลิตทางวิชาการในระยะเวลาที่กำหนดจึง มีค่าน้อย นอกจากนี้ Nieswiadomy ยังพบว่า อาจารย์พยาบาลกลุ่มที่มีประสพการณ์มาก จะมีความเบื่อหน่าย (burn out) สูงขึ้น จึงน่าจะเป็นข้อสนับสนุนได้ว่า อาจารย์พยาบาล ที่มีประสพการณ์มากจะมีแนวโน้มของผลผลิตทางวิชาการต่ำ

ประสพการณ์การสอนในสถานศึกษาพยาบาล

ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่มีประสพการณ์การสอนในสถานศึกษาแตกต่างกันจะมีผล ผลิตทางวิชาการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ พบว่ามีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับผลผลิตทางวิชาการ ข้อค้นพบดังกล่าวสามารถอธิบายได้ เช่นเดียวกับ ประสพการณ์การทำงานในสถานศึกษาพยาบาล เพราะประสพการณ์การสอนใน สถานศึกษาพยาบาลมีความสัมพันธ์ระหว่างกันสูงมากกับประสพการณ์การสอนในสถานศึกษาพยาบาล

ภาระงานสอน

ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์พยาบาลที่มีภาระงานสอนแตกต่างกัน จะมีผลผลิตทาง วิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาจารย์ที่ภาระงานสอนไม่เกิน 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีผลผลิตทางวิชาการสูงกว่าอาจารย์ที่มีภาระงานสอนมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อ สัปดาห์ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับหลายผลงานวิจัยที่ได้เคยกล่าวไว้แล้ว เช่น การศึกษาของ Solomons (1980); Coudret (1981); Copp (1984); Ostmoe (1986) และ Chambers (1988) ทั้งนี้เป็นเพราะการผลิตผลงานทางวิชาการนั้น เป็นงานที่ละเอียดอ่อน ต้องใช้เวลามากและใช้เวลาอย่างต่อเนื่อง จึงจะสร้างผลงานทางวิชาการได้อย่างมีคุณภาพ (ไพฑูริย์ ลินลาวัฒน์, 2533) แต่ในวงวิชาการศึกษาพยาบาล พบว่า อาจารย์พยาบาลใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการสอน ถึงร้อยละ 69.7 ของเวลาทั้งหมด ในขณะที่ใช้เวลาเพียง ร้อยละ

6.4 กักับการผลิตผลงานทางวิชาการ ใช้เวลาร้อยละ 9 กักับการบริการวิชาการ และใช้เวลา ร้อยละ 15 กักับการร่วมกิจกรรมทางวิชาชีพ ซึ่งจะเห็นว่าเวลาสำหรับการผลิตผลงานทาง วิชาการเป็นเวลาที่น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับภาระงานด้านอื่น (Solomons, 1980) ส่วนเวลาที่เหลือ ยังต้องแบ่งให้ภาระงานอื่นอีก จึงเหลือเวลาสำหรับผลิตผลงานทางวิชาการเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งจากการศึกษาของ ดาราพร คงจา (2534) พบว่า อาจารย์พยาบาลในสังกัดกระทรวง สาธารณสุข มีภาระงานสอนเฉลี่ยร้อยละ 37.90 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในขณะที่ใช้เวลาในการ วิจัยและผลิตผลงานทางวิชาการเพียงร้อยละ 1.82 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลพบว่า ภาระ งานสอนมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับปานกลางกับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล ซึ่ง แน่นนอน เพราะหากอาจารย์พยาบาลมีภาระงานสอนมากขึ้น เวลาในการผลิตผลงานทางวิชาการ ต้องน้อยลง ทำให้ผลิตผลงานออกมาน้อย ผลผลิตทางวิชาการจึงมีค่าต่ำ

การอ่านวารสารทางวิชาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์พยาบาลที่มีการอ่านวารสารทางวิชาชีพแตกต่างกันจะมี ผลผลิตทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่มีการอ่านวารสาร ทางวิชาชีพปานกลาง จะมีผลผลิตทางวิชาการสูงกว่าอาจารย์พยาบาลที่มีการอ่านวารสารทาง วิชาชีพน้อยผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Yun (1984) Waworuntun (1986) และ Ostmoie (1986) เป็นเพราะการอ่านวารสารทางวิชาชีพหรือเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ทำให้ได้รับ ความรู้ใหม่ ๆ อย่างกว้างขวาง เป็นการเพิ่มความรอบรู้และทันต่อเหตุการณ์ให้กับตนเอง ซึ่งจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้อาจารย์ มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาเพิ่มเติม (จินตนา นาคใหญ่, 2527)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับผลผลิตทางวิชาการพบว่า การอ่านวารสารทางวิชาชีพมี ความสัมพันธ์ทางบวกกับผลผลิตทางวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นข้อ สนับสนุนให้เห็นชัดเจนว่า การอ่านวารสารทางวิชาชีพมากขึ้นจะทำให้อาจารย์พยาบาลมีผลผลิต ทางวิชาการสูงขึ้น

การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์พยาบาลที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการแตกต่างกัน จะมีผลผลิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการปานกลาง จะมีผลผลิตทางวิชาการสูงกลุ่มที่มีการเข้ากิจกรรมทางวิชาการน้อย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Yun (1984) และสมใจ จิตพิทักษ์ (2534) เป็นเพราะการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการได้มีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและเป็นแนวทางหนึ่ง ที่ผู้มีความรู้หรือผู้มีประสบการณ์ จะนำความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ มาเผยแพร่ ทำให้มีการพัฒนาทางด้านความคิดและสติปัญญา เพราะปัญหาจะเกิดขึ้นได้ หากได้ฟัง ได้เห็น และได้คิด ดังที่ มนุญ ตนะวัฒนา (2525) ได้กล่าวถึง วิธีที่ก่อให้เกิดปัญญาของพระพุทธเจ้าว่า มี 3 ขั้นตอน คือ

1. สุตตามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการฟัง คือ ถ้าคนได้ฟังมากก็จะทำให้เป็นคนฉลาดรอบรู้
2. จินตามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการคิด คือ ปัญญาที่เกิดจากการใช้ความคิด พึ่งพินิจพิจารณาสิ่งที่ได้ฟังและได้เห็น
3. ภวานามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการฝึกปฏิบัติ คือ การลงมือทำเมื่อได้ฟัง ได้เห็นและได้คิด

ดังนั้น เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการกับผลผลิตทางวิชาการ จะพบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสามารถกล่าวได้ว่า อาจารย์พยาบาลที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการมากจะมีผลผลิตทางวิชาการสูงกว่าอาจารย์พยาบาลที่เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการน้อย

ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่มีลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการผลิตผลงานทางวิชาการแตกต่างกันจะมีผลผลิตทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Kearney (1987) ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ เป็นเสมือนแรงผลักดันภายในที่ทำให้อาจารย์พยาบาลผลิตผลงานทาง

วิชาการ มนุษย ตะวันนา ได้กล่าวถึงแรงผลักดันชนิดนี้ว่าเป็นแรงจูงใจที่ไม่ได้เกิดจากทางกาย โดยตรง แต่เป็นแรงจูงใจที่มีความสำคัญ เพราะจะเป็นแรงผลักดันให้มนุษย์ มีความอยากรู้ อยากรูเห็น อยากรูแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ ถ้าไม่มีแรงจูงใจดังกล่าวแล้ว จะทำให้โลกหยุดนิ่งอยู่กับที่ ไม่มีการเคลื่อนไหว เพราะไม่มีใครอยากรูอยากรูเห็นอยากรูแสวงหา

ทัศนคติต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์พยาบาลที่มีทัศนคติต่อการผลิตผลงานทางวิชาการแตกต่างกัน จะมีผลผลิตทางวิชาการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลผลิตทางวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งก็แน่นอนที่ควรจะเป็นเช่นนั้น เพราะอย่างน้อยการมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดดี ก็อาจมีผลผลักดันให้บุคคลมีการกระทำต่อสิ่งนั้น ง่ายขึ้น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ไม่ได้หมายความว่า อาจารย์พยาบาลทุกคนที่มีทัศนคติทางบวกต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ จะต้องมียุทธศาสตร์ทางวิชาการสูงทุกคนเพราะสภาพแวดล้อมในองค์การที่อาจารย์พยาบาลปฏิบัติงานอยู่นั้น ยังมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการทำงานของอาจารย์พยาบาลอยู่ (Collins, 1993)

บรรยากาศทางวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษาพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับต่ำและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ก็พบว่า สัมพันธภาพเชิงวิชาการ การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการและการสนับสนุนทางวิชาการ อยู่ในระดับต่ำทุกด้าน เป็นเพราะตัวแปรด้านบรรยากาศทางวิชาการมีความสัมพันธ์ภายในทางบวกระหว่างกันสูง เมื่อมีตัวแปรตัวหนึ่งมีค่าน้อย ตัวแปรตัวอื่นก็จะมีค่าน้อยตามไปด้วย ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชูติมา ปัญญาพิณกุล (2528) ที่พบว่าอาจารย์พยาบาลมีความต้องการปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยด้านการกำหนดทิศทางการสนับสนุนการทำวิจัยของหน่วยงานอย่างชัดเจน สนับสนุนให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยที่ทำทั้งในและนอกหน่วยงาน ให้เวลาทำวิจัยได้ในเวลาที่จำเป็น โดยไม่นับวันเวลา มีตำราวิจัยทางการพยาบาลในห้องสมุดเพียงพอให้ขอยืมได้ และมีการจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งของหน่วยงานสำหรับอุดหนุนการวิจัย แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเหล่านี้เป็นความต้องการของอาจารย์พยาบาลแต่ปัจจัยเหล่านี้ยังมีน้อยอยู่ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สถานศึกษาพยาบาลยังขาดความมีอิสระในการดำเนินงาน เพราะสถานศึกษาพยาบาลแต่ละแห่งจะต้องขึ้นตรงต่อหน่วยงาน

ในแต่ละสังกัด จึงทำให้ขาดความคล่องตัวในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ในสถาบัน เช่น สถานศึกษาพยาบาลยังขาดอิสระ ในการสร้างความสมดุลของการสอนกับอัตรากำลังของอาจารย์พยาบาล การจัดสรรงบประมาณเพื่อการส่งเสริมให้อาจารย์มีการศึกษาที่สูงขึ้น หรือ การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการศึกษาค้นคว้าวิจัยและผลิตผลงานทางวิชาการ สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้องค์ประกอบของบรรยากาศทางวิชาการอยู่ในระดับต่ำ จึงทำให้ภาพรวมของบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับต่ำด้วย และเป็นที่น่าสังเกตว่าองค์ประกอบบรรยากาศทางวิชาการทุกตัว จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล แสดงว่า ถ้าในสถานศึกษาพยาบาลมีองค์ประกอบบรรยากาศทางวิชาการอยู่ในระดับสูงแนวโน้มที่อาจารย์พยาบาล จะมีผลผลิตทางวิชาการสูงก็มีมากด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า อาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาสูงมีแนวโน้มว่าองค์ประกอบของบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษาพยาบาลน่าจะอยู่ในระดับสูงทุกด้านด้วย (ความสัมพันธ์เป็นบวก) เพราะตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันมากพอควร ในเมื่อบรรยากาศทางวิชาการอยู่ในระดับสูงทุกด้าน อาจารย์พยาบาลก็มีแนวโน้มว่าจะมีผลผลิตทางวิชาการสูงขึ้นด้วย ฉะนั้นการมีคุณวุฒิสูงขึ้นรวมทั้งมีสิ่งสนับสนุนเพียงพอ จึงทำให้อาจารย์พยาบาลที่อยู่ในบรรยากาศทางวิชาการแบบนี้มีผลผลิตทางวิชาการสูง

3. ความสามารถร่วมกันพยากรณ์ผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลของลักษณะส่วนบุคคลและบรรยากาศทางวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่าลักษณะส่วนบุคคล มี 6 ตัวแปร คือ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาพยาบาล ภาระงานสอน การอ่านวารสารทางวิชาชีพ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ และบรรยากาศทางวิชาการมี 1 ตัวแปร คือ การสนับสนุนทางวิชาการ มีความสามารถร่วมกันพยากรณ์ผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลได้ร้อยละ 49.62 เหตุผลเช่นเดียวกับที่ได้อภิปรายไว้แล้วในข้อที่ 1 และข้อที่ 2

สำหรับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล แต่อธิบายความผันแปรผลผลิตทางวิชาการได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ ทักษะติดต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ สัมพันธภาพเชิงวิชาการ การ

ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ตัวแปรเหล่านี้ มีความสัมพันธ์ภายในระหว่างกันสูง เมื่อมีความสัมพันธ์กันสูงตัวแปรที่เพิ่มเข้ามาจึงอธิบายความผันแปรผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลได้น้อย

สำหรับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลในระดับต่ำ แต่สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของผลผลิตทางวิชาการได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาพยาบาล เป็นเพราะตัวแปรเหล่านี้เมื่อร่วมกันแล้วสามารถอธิบายความผันแปรผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์ได้ เนื่องจากหากพิจารณาความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรเหล่านี้จะเห็นว่าส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างกัน แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล เช่น ตำแหน่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสบการณ์การทำงาน ในสถานศึกษาพยาบาล แต่ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลผลิตทางวิชาการ ดังนั้นเมื่อตัวแปรเหล่านี้เข้าสู่สมการถดถอย จึงมีความสามารถที่จะอธิบายความผันแปรของผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งในกลุ่มนี้จะพบว่า ประสบการณ์การสอนในสถานศึกษาพยาบาล อธิบายความผันแปรของผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล ได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นเพราะตัวแปรนี้ มีความสัมพันธ์ระหว่างกันสูงมากกับประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาพยาบาล เมื่อมีความสัมพันธ์กันสูงเช่นนี้ ตัวแปรที่เพิ่มเข้ามาจึงอธิบายความผันแปรผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลได้น้อย แต่อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยนี้ก็แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรเหล่านี้ยังมีความสำคัญต่อตัวแปรผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลอยู่

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้ก็สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 3 ข้อ คือ

1. อาจารย์พยาบาลที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน จะมีผลผลิตทางวิชาการแตกต่างกัน โดยมีตัวแปรลักษณะส่วนบุคคลจำนวนหนึ่งที่ทำให้ผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์แตกต่างกัน
2. ลักษณะส่วนบุคคลและบรรยากาศทางวิชาการ มีความสัมพันธ์กับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล โดยมีตัวแปรลักษณะส่วนบุคคลและตัวแปรบรรยากาศทางวิชาการจำนวนหนึ่งมีความสัมพันธ์กับผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาล
3. ลักษณะส่วนบุคคล และบรรยากาศทางวิชาการสามารถร่วมกันพยากรณ์ผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลได้ โดยมีตัวแปรลักษณะบุคคลและบรรยากาศทางวิชาการจำนวนหนึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์ผลผลิตทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลได้ร้อยละ 49.62

จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า มีปัจจัยสำคัญหลายอย่างที่มีผลต่อการผลิตผลงานทางวิชาการ ทั้งปัจจัยภายในตัวอาจารย์พยาบาลเองและปัจจัยภายนอกอื่น ๆ อีก ซึ่งปัจจัยภายนอกนี้เป็นปัจจัยที่เราสามารถสร้างและพัฒนา ให้มีความเหมาะสมกับปัจจัยภายในตัวของอาจารย์พยาบาลได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้อาจารย์พยาบาลมีการศึกษาค้นคว้าวิจัย และผลิตผลงานทางวิชาการมากขึ้น เพราะไม่มีใครอื่นใดที่จะสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการหรือความเป็นเลิศทางวิชาการในวงวิชาการศึกษาพยาบาลได้ดีเท่าตัวอาจารย์พยาบาลเอง

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ข้อ คือ ข้อเสนอแนะทั่วไป และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษาพยาบาลอย่างจริงจัง โดยมีแนวทางดังนี้

1.1.1 ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายให้มีการจัดกิจกรรมทางวิชาการอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยการจัดประชุมสัมมนา อภิปรายทางวิชาการ จัดนิทรรศการทางวิชาการ หรือสัปดาห์ทางวิชาการ เพื่อให้อาจารย์พยาบาลมีความตื่นตัวทางวิชาการ ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

1.1.2 จัดให้มีการพบปะสังสรรค์กันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันของอาจารย์พยาบาล

1.1.3 ควรมีการกำหนดแผนงานในการพัฒนาอาจารย์พยาบาลทางด้านคุณวุฒิและตำแหน่งหน้าที่การงานอย่างชัดเจน ควรสนับสนุนให้อาจารย์ได้มีวุฒิถึงระดับปริญญาเอกสำหรับอาจารย์ที่ไม่พร้อมหรือไม่ประสงค์จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ก็ควรจัดฝึกอบรมในรูปแบบต่าง ๆ ให้ความรู้ทางด้านเทคนิควิธีการต่าง ๆ จนถึงขั้นลงมือปฏิบัติ การพัฒนาอาจารย์นั้นควรคำนึงถึงอาจารย์ที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ยาวนานด้วย เพราะอาจารย์ในกลุ่มนี้อาจมีความเบื่อหน่าย (burn out) เกิดขึ้นได้ ดังนั้นอาจจะต้องจัดสิ่งจูงใจต่าง ๆ ที่เหมาะสมให้

1.1.4 การจัดสรรเรื่องเวลา ควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนว่าจะให้เวลาอาจารย์พยาบาลสำหรับการผลิตผลงานทางวิชาการในสัดส่วนอย่างน้อยเท่าใด เมื่อเทียบกับภาระงานอื่น นอกจากนั้นควรพิจารณาเกี่ยวกับการลาไปปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มความรู้ทางวิชาการควรมีผลปฏิบัติกันอย่างจริงจัง และควรมีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสม และที่สำคัญคือ ต้องมี

การชี้แจง เกี่ยวกับเรื่องนี้ให้เป็นที่เข้าใจตรงกันทุกฝ่าย เพื่อลดความไม่พอใจระหว่างกันที่อาจจะเกิดขึ้นได้

1.1.5 การจัดสรรเรื่องเงินทุน จะต้องมีการจัดหาและจัดสรรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งการจัดสรรเงินทุนจะต้องพิจารณาถึงลำดับความสำคัญและต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมด้วย

1.1.6 วิทยาลัยควรมีนโยบาย ให้อาจารย์มีสิทธิ์ที่จะยืมหนังสือ หรือใช้ห้องสมุดร่วมกับวิทยาลัยอื่นได้ โดยทางวิทยาลัยมีนโยบายติดต่อกับสถานศึกษาอุดมศึกษาอื่นเพื่อให้อาจารย์พยาบาลมีแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ ภายใต้ข้อตกลงระหว่างกันของวิทยาลัย

1.1.7 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งหน่วยผลิตผลงานทางวิชาการ และมีห้องสมุดสำหรับเก็บรวบรวมผลงานทางวิชาการ ไว้บริการอาจารย์พยาบาลและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.2 การดำเนินงานให้ผลิตผลงานทางวิชาการ มีแนวทาง ดังนี้

1.2.1 ควรมีรางวัลหรือผลตอบแทนที่เหมาะสม ให้กับอาจารย์พยาบาลที่ผลิตผลงานทางวิชาการ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้อาจารย์พยาบาลตื่นตัวในการผลิตผลงานทางวิชาการ

1.2.2 ดำเนินการให้อาจารย์พยาบาล ได้แสดงผลงานทางวิชาการ เช่น การจัดกิจกรรมแสดงผลงานทางวิชาการ หรือการจัดทำวารสารของสถาบันและเปิดโอกาสให้อาจารย์พยาบาลได้แสดงผลงานทางวิชาการ อย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรได้มีการศึกษาถึง นโยบายที่ปฏิบัติจริงของสถานศึกษาพยาบาลในการดำเนินงานเพื่อให้ อาจารย์พยาบาลผลิตผลงานทางวิชาการ พร้อมทั้งหารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษาพยาบาลแต่ละแห่ง

2.2 ควรได้มีการศึกษา เกี่ยวกับสัดส่วนของเวลาสำหรับการผลิตผลงานทางวิชาการที่เหมาะสมว่าควรจะเป็นเท่าใด ของเวลาภาระงานทั้งหมดของอาจารย์พยาบาล

2.3 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจจะมีความสัมพันธ์ผลผลิตทางวิชาการ เช่น สถานภาพสมรส อัตราเงินเดือนที่ได้รับ จำนวนนักศึกษายาบาลที่รับผิดชอบ เป็นต้น